

Illyés Gyula

A kiskondás

(Vissza a tartalomjegyzékhez: [..\..\Tartalomjegyzék.doc - A kiskondás Első, fotós](#))

Hol volt, hol nem volt, volt az Óperenciás-tengeren túl, az üveghegyeken innen, volt egyszer egy szegényasszony. Volt annak egy fia. Malacot őrzött volna, ha őrzötte volna, mert csak kárt csinált mindenütt.

Nem tudták hasznát venni, nem vált be kondásnak sem. Hiába próbált vele az anyja akármit, mindegy volt annak

Hát ez a teddlenerontsd kondásgyerek meghallotta egyszer, hogy a király annak adja a lányát, aki úgy el tud bújni, hogy az ő lánya

No, kiskondás! - mondta magában - most mutasd meg, ki szült! Sokat nyerhetsz egy kis ügyességgel!

2Ment, ment, mendegélt, árkon-bokron, hegy-völgyön keresztül, hol erdőben, hol sík földön. A pogácsa is fogytán volt már, de csak nem talált még a király kastélyára. Megy megint egy álló hétig, már az utolsó pogácsát is megette, de még semmit sem lát. Szomjas is volt már, olyan volt a nyelve a nagy szárazságtól, mint a felvert galuska.

- Mit csináljak már? Éhen vessek? Ha ezt tudom, el se indultam volna.
- Ahogy megy, nagy sokára talál egy kutat. A

1. Abra Csetlik-botlik tovább a kiskondás. Szántáson, vetésen, tarlón, parlagon vitt az útja. Összekotorászta már az utolsó morzsát a tarisznyából, azt is megette. De mi volt az annak az éhes hasnak! Jobbra dőlt, balra dőlt, már azt hitte, sohasem ér oda, ahová akar. Útjában akkor messziről meglátott egy nagy tavat. Ő bizony megnézi, hátha lesz ott valaki, valami. Lemegy a partjára, hát ott látja, hogy a víz szélében vergődik egy kis hal.

Odakap nagy mohón, felveszi a vízből a kis halat. De az azt mondja neki

- Ne egyél meg, kiskondás, meg szolgálhatom én még a te jóságodat! Nézte a halat sokáig a kiskondás; szép volt nagyon, a pénze csak úgy ragyogott, csillogott, ahogy rásütött a nap. Magsajnálta, és visszatette a vízbe. Huncut dolog az éhség, nyomon követi az embert. A kiskondás bánta már, hogy útra kelt. De már mindegy. Ha ég-föld összeszakad is, ő már nem fordul vissza.

3. Abra Hát szomjas már nem volna, de a hasa, az morgott, mint egy láncos kutya. Amint épp egy nagy pusztaságban vándorolt, talál megint valakit egy sánta rókát.

- No, sánta róka! Akármilyen legyek, ha téged meg nem eszlek! Könyörgött a sánta róka is, hogy ne egye meg: a kisfiának visz éppen egy kis ennivalót.
- Jótét helyébe jót várj, kiskondás! Majd segíthetek én még terajtd! A kiskondásnak már düledt a szeme a nagy éhségtől, de nem bántotta. Gondolta, hogy majd visszafizeti még az ő jóságát

Ment, ment tovább. Hát megint talál egy kutat vályúval, a vályún két fehér galambot.

- No, már nem tesznek bolondd! Nem nézek már se istent, se embert, meg eszlek benneteket! Rimánkodott a két fehér galamb, hogy csak most az egyszer ne egye meg őket, majd meg szolgálják még a jóságát.

- Ugyan, ugyan, csak ki akartok rajtam fogni. Én meg, mint a bolond, hallgatok rátok! De azt bezzeg nem látjátok, hogy már felfordulok éhen!

Meg akarta fogni a galambokat, de azok rimánkodtak, esedeztek neki. Utoljára aztán mégsem bántotta őket. Húzott nekik egy vödör vizet, nyelt ő is egy nagyot a vederből, avval továbbment.

De már igazán azt hitte, hogy nem ér oda. Ebbe az éhségbe el kell pusztulni!

maga sem tudta, mióta, csak azt tudta, hogy nagyon régen úton van már. Beletörődött a sorsába, most már káreszküresz, ahogy lesz, úgy lesz. Nagy sokára mégis elért a kastélyhoz. A kapuban ott állt a király. A kiskondás illendően odaköszönt neki, s a király el is fogadta.
- Hát hol jársz erre, te kiskondás, ahol még a madár se jár? Mi keresnivalód van itt?

Elsorolja aztán a kiskondás, mivégről jár ő erre. Bizony nagyon is ide igyekezett, merthogy azt hallotta, hogy a király annak adja a lányát, aki el tud bújni előle. Megpróbálkozik ő is, hátha lenne valami sikere a vállalkozásának.

Bementek a házba. A kiskondás először is azzal állt elő, hogy bizony ő már nagyon éhes, vessenek neki egy kis maradékot.

Adtak neki annyit, amennyi belefért.

Jól van, fiam, jól van! - mondta a király.
- De látod-e, itt van kilencvenkilenc emberfej a karón. Te leszel a századik, ha nem tudsz elbújni.
A kiskondásba nem szakadt bele a madzag, csak azt mondta: - Majd lesz valahogy!

Másnap, ahogy felkelt, megy be hozzá a király, hogy bújjék már el, míg a lánya föl nem kel, mert ha fölkel, nemigen tud előle elbújni. Kászálódik a kiskondás, kászálódik, egyszer csak ott látja az első két fehér galambot. Kinyitja az ablakot, azok azt mondják: - Gyere, rögtön elviszünk!

A kiskondás sem húzódott soká. Rájuk bízta magát, azok meg uzsgyi! Mentek vele, mint a szél, egyenest a nap háta mögé.

Felkészült a királykisasszony is. Lement a kertbe, leszakította a legszebb rózsát, perdült egyet a sarkán, és így kiáltott: -- Gyere elé, kiskondás! Ott vagy a nap háta megett!

Hú, ette a méreg a kiskondást, meg félt is! De mit csináljon? Kibújt a nap háta mögül, és ment egyenesen a konyhába.

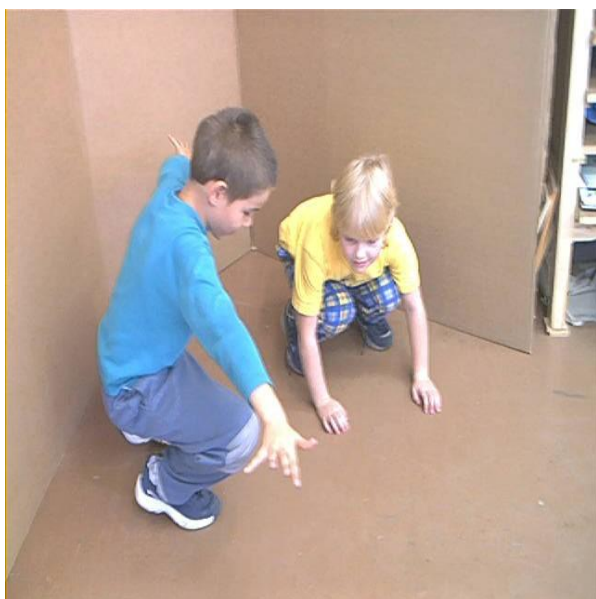
Megvirradt a másnap. Felkel a kiskondás. Ránéz az ablakra, a sánta róka már ott ágaskodott, most az várta. Felkészült hirtelen, nyitja ki az ablakot, megy el a rókával.

A róka levitte őt hétszer olyan mélyre a föld alá, amilyen mélyre ásni lehet.

4. Ábra Kimegy a királykisasszony a kertbe, leszakítja a legszebb rózsát, s perdül egyet a sarkán.

- Gyere elé, kiskondás, a föld hét mélységéből! Mit volt tenni, a kiskondás előbújt onnan is.

5. Ábra Harmadnap a kishalhoz ment el a tóba. Az levitte a tó egyik szögletébe. Ide már nem ér el a szeme világa! Itt találjon meg!

De a királykisasszony, ahogy lement a kertbe, leszakajtotta a legszebb rózsát, perdült egyet a sarkán, s mindjárt hívta a kiskondást a tó fenekéről.

Hát végem van! Az van! Már az enyém a századik karó! - mondogatta a kiskondás.

- Már ha háromszor megtalált, negyedszer sem tudok én úgy elbújni, hogy rám ne akadjon!

Lefeküdt, hogy majd elalszik, kipiheni magát, de nem bírt ám sem aludni, sem pihenni. Csak hánykolódott, veckelődött. Másnap virradóra ott lát az ablakán két fehér galambot. Ahogy azok őt meglátták, az egyik mindjárt elszállt, a másik ott maradt.

Beereszti a galambot. A galamb azt mondja neki:

- Gyere sebesen! Változzál át egy szép rózsává, én is azzá változom. Úgy is lett. A kertben már délelőttre minden bimbó gyönyörűen kifeslett. Itt is, ott is szebbnél szebb virágok virítottak.

Lejön a királykisasszony, keresi a legszebb rózsát, hát kettőt egyformának talál. Leszakítja mind a kettőt, és a keblére tűzi.

Perdült egyet a sarkán, de már nem látta a kiskondást. Perdül még egyet, akkor sem látja!

- No, apám, nem látom a kiskondást. Úgy elbújt, hogy nem találok rá! - Dehogynem, dehogynem!

Perdülj még egyet a sarkadon, hátha meglátod!

Perdült a lány harmadszor is, de perdülhetett volna akárhányszor is, úgysem találta volna meg a kiskondást.

Akkor a lány kebléről az egyik rózsá galamb formájában elszállt, a másik meg a kiskondássá változott.

A királylány csak nézett, hogy maga előtt látta a kiskondást. Akkor a kiskondás magához ölelte a lányt.

- Szívem szép szerelme! Én a tied, te az enyém!

Azután lagzit tartottak, boldogok lettek.

A kiskondásból olyan finom ember lett, akár a párja; a lányból meg olyan dolgos, szép asszony, amilyen a kiskondásnak kellett. Még most is élnek, ha meg nem haltak.